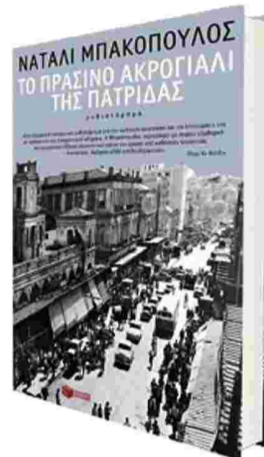

Συνέντευξη

«Η χούντα ξανασυζητιέται»

Η ελληνοαμερικανίδα συγγραφέας **Νάταλι Μπακόπουλος** μιλάει στη Lifo για το πρώτο της μυθιστόρημα που διηγείται τις σπαρακτικές ιστορίες αγάπης και αντίστασης δύο αδελφών εν μέσω δικτατορίας.

Από τη Βένα Γεωργακοπούλου

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ αναγνώστες έχουν μια τάση ν' αγκαλιάζουν μυθιστορήματα που προέρχονται από εξωτικούς (πολιτικά και κοινωνικά)

τόπους: Ιράν, Αφγανιστάν, Αίγυπτο. Να τα κάνουν μπεστ-σέλερ. Λέτε να ήρθε και η δική μας η σειρά; Να ανακάλυψαν την Ελληνίδα Αζάρ Ναφίζι; Το πρώτο, πάντως, μυθιστόρημα της Ελληνοαμερικανίδας Νάταλι Μπακόπουλος, που γράφει, στα αγγλικά, κυκλοφόρησε στις ΗΠΑ στις 5 Ιουνίου από τον οίκο Simon & Schuster (και κυκλοφορεί και στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη).

Τι σας τράβηξε στη δικτατορία, ώστε να την κάνετε καθοριστικό πλαίσιο του πρώτου σας μυθιστορήματος; Είλικρινά, δεν μπορώ να απαντήσω με σιγουριά. Κάποιον ρόλο έπαιξε, πάντως, το κλίμα στις ΗΠΑ μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Θυμάμαι πόσο με σόκαραν άνθρωποι λογικοί, καλλιεργημένοι, αριστερών γενικά φρονιμάτων, που προκειμένου να νιώθουν ασφαλείς, δέχονταν να στερηθούν ελευθερίες και δικαιώματα. Τότε άρχισα να σκέφτομαι για πρώτη φορά τι σημαίνει δικτατορία, πώς εκδηλώνεται ένα πραξικόπημα. Τότε είδα και το Ζ του Γαβρά, που επηρέασε την απόφασή μου.

Φαντάζομαι ότι είχατε πολλά κενά να καλύψετε. Έπρεπε να διαβάσω πολύ. Δυστυχώς, περιορίστηκα σε αφηγήσεις και απομνημονεύματα που είχαν μεταφραστεί στα αγγλικά: της Αμαλίας Φλέμινγκ, της Ελένης Βλάχου, του Ανδρέα και της Μαργαρίτας Παπανδρέου, του Κέβιν Άντριους. Δεν συνάντησα όσους ανθρώπους θα ήθελα, παρόλο που, όταν ερχόμουν στην Αθήνα, η θεία μου η Ελένη, αδελφή του πατέρα μου, είκοσι χρόνων όταν έγινε η χούντα, προσφέρθηκε να με βοηθήσει. Αλλά δίστασα, είχα την αίσθηση ότι ίσως να μην εμπιστεύονταν μια Αμερικανίδα, τη στιγμή που όλοι πίστευαν ότι η CIA είχε οργανώσει το πραξικόπημα. Πάντως, μίλησα με αρκετούς. Περισσότερο με εντυπωσίασαν αυτοί που μου έλεγαν «α, η χούντα δεν ήταν και τίποτα το σοβαρό», ανάλογα βέβαια με τις πολιτικές τους απόψεις και τις σχέσεις τους με το καθεστώς. Κάποιος μου είπε, «ξέρεις, ακόμα και στη χούντα ζούσαμε, ερωτευόμαστε, κάναμε παιδιά». Τότε κατάλαβα πόσο πίεζε τους Έλληνες η αβεβαιότητα: πόσο θα κρατήσει ακόμα αυτή η κατάσταση; Και επειδή, όπως λέει και ο αγαπημένος μου συγγραφέας, ο Τσαρλς Μπάξτερ, «hell is story-friendly», δηλαδή οι ευτυχημένες εποχές δεν γεννάνε ωραίες ιστορίες, βρήκα στη χούντα τις εντάσεις, τις συγκρούσεις, τις δύσκολες αποφάσεις που ήθελα για το βιβλίο μου.

Γενικά, η ελληνική δικτατορία μετά από τόσα χρόνια είναι γνωστή στο αμερικανικό κοινό; Θα έλεγα όχι. Οι ίδιοι οι νέοι Ελληνοαμερικανοί δεν εί-

ναι και τόσο σίγουροι για το τι έγινε τότε στην Ελλάδα. Και πάρα πολλοί Αμερικανοί μου είπαν: «Ντρέπομαι, αλλά δεν ήξερα τίποτα για την ελληνική δικτατορία». Την εποχή εκείνη όλοι στις ΗΠΑ ήταν απορροφημένοι με το Βιετνάμ. Οτιδήποτε άλλο ερχόταν σε δεύτερη μοίρα. Τώρα, πάντως, έχω την αίσθηση ότι η χούντα έχει αρχίσει να ξανασυζητιέται.

Ένα πρόσφατο άρθρο σας στους «New York Times» αναφερόταν, άλλωστε, στη χούντα. Όταν οι «New York Times» έμαθαν ότι βγαίνει το βιβλίο μου, με ρώτησαν «μπορείς να γράψεις ένα άρθρο που να συνδέει τις σημερινές εξελίξεις στην Ελλάδα με τη χούντα;». «Δεν είμαι ιστορικός», τους απάντησα, «αλλά θα σας γράψω κάτι για τις εκλογές». Με άγχωνε τόσο πολύ που έγραφα στους «New York Times» για πολιτική, ώστε προσπάθησα να κάνω το άρθρο μου πιο λογοτεχνικό. Να πω την άποψή μου, δηλαδή ότι δεν πιστεύω στο δίλημμα «λιτότητα ή καταστροφή», κάτι σαν το παλιό «ή Καραμανλής ή τανκς», χρησιμοποιώντας στίχους από την «Απόφαση» του Μανόλη Αναγνωστάκη («Είστε υπέρ ή κατά; Έστω απαντήστε μ' ένα ναι ή μ' ένα όχι»).

Είστε, δηλαδή, μια κλασική Αμερικανίδα που πιστεύει στην ανάπτυξη και δεν καταλαβαίνει τις ευρωπαϊκές πολιτικές λιτότητας; Ναι. Συμφωνώ με τον Κρούγκμαν ότι τα μέτρα λιτότητας συνθλίβουν τους ανθρώπους και δεν δίνουν διέξοδο ανάπτυξης. Ξέρω, βέβαια, ότι το ελληνικό κράτος ήταν καταχρεωμένο και καταλαβαίνω γιατί οι Γερμανοί δεν θέλουν πια να πληρώνουν τις ελληνικές υπερβολές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όμως, δημιουργήθηκε για να έχει συνολική ευθύνη απέναντι σε όλα τα μέλη της, κυρίως τα πιο αδύνατα.

Είστε, όντως, συγγενής με τον ποιητή Μιχάλη Κατσαρό; Ναι, ήταν αδελφός της γιαγιάς μου, αλλά δεν τον συνάντησα

ποτέ. Εμπνεύστηκα, όμως, απ' αυτόν έναν από τους κεντρικούς ήρωες του βιβλίου μου, που τον λένε Μιχάλη. Φαντάστηκα πράγματα, αλλά ήξερα και πολλές ιστορίες.

Η ελληνική λογοτεχνία δεν σας είναι τελικά τόσο άγνωστη. Κυρίως η ποίηση, γιατί μου είναι πιο εύκολο να τη διαβάσω στα ελληνικά, έχοντας δίπλα και την αγγλική μετάφραση (Σεφέρη, Καβάφη, Σαχτούρη, Πατρίκιου, Τζένη Μαστοράκη, Αγγελάκη-Ρουκ, Δημουλά). Ντρέπομαι τόσο που δεν έχω διαβάσει πολλή πεζογραφία, για παράδειγμα τη Μάρω Δούκα, που ξέρω πόσο σημαντική είναι. Διάβασα, όμως, την *Κασσάνδρα και τον Λύκο* της Καραπάνου και μόλις άρχισα και τον *Υπνοβάτη* της. 📖

ΝΑΤΑΛΙ ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ
Μτφρ.: Χίλντα Παπαδημητρίου
Σελ.: 572, τιμή: € 19,90, εκδόσεις Πατάκη

Νάταλι Μπακόπουλος